Растителна защита
електронно списание за растителна защита
семена, торове и земеделие
ISSN 2815-522X

Агротехнически дейности в овощната градина през ноември

ас. Кирил Кръстев, Институт по декоративни и лечебни растения – София

Дата 09.11.2025 | **Брой** 11/2025 | **ISSN** 2815-522X | **Език** BG
www.plant-protection.com/article/2318?lang=bg

Агрометеорологичните условия през ноември ще се определят от температури близки и над климатичните норми и валежи около и под нормата за месеца. През повечето дни от ноември се прогнозират наднормени средноденонощни температури.В началото на ноември арктичният студ ще се задържи далеч от Европа, благодарение на силно концентриран над Северния полюс полярен вихър. В България това ще се отрази с по-меко от обичайното време – дневни температури между 14 и 18°C, а в южните райони дори до 20°C. Като цяло до края на първата десетдневка не се прогнозират сериозни валежи. Възможни са краткотрайни атмосферни смущения, но с кратка продължителност. Повишава се вероятността за температурни инверсии, като минималните температури в много райони ще бъдат около и под нулата, с условия за слани.Около средата на месеца по-хладен въздух от североизток ще достигне до Балканите. България това ще се усети с понижение на температурите, които ще се доближат до сезонните норми – дневни между 8 и 13°C, а минимални между 1 и 6°C. В низините ще зачестят сутрешните мъгли и инверсии. Към края на ноември се очакват валежи от дъжд и сняг, особено в планините. Към края на месеца се очакват студени въздушни маси от североизток да се спуснат към Балканите след 25 ноември. Тогава се очаква осезаемо застудяване, особено в Северна и Западна България. В планините и Предбалкана е възможен сняг, а в низините – дъжд и мокър сняг. При ясно време сутрините ще бъдат студени, с чести слани и

отрицателни температури.През месеца по-подходящи условия за засаждане на овошки и за извършване на фитосанитарни дейности при овощните култури ще се създават през второто десетдневие.В овощните разсадниципи Откриват се маточните растения в маточниците. Всички – вкоренени и невкоренени издънки се изрязват с ножица или остър нож, колкото е възможно по-ниско. Ако маточните храсти са слаби, оставят се 1-2 издънки за тяхното засилване. След изрязване на издънките, майчините растения се покриват с почва за предпазване от зимни студове.Изваждат се подложките от семенилищата след приключване на вегетацията на растенията.Ако листата не са окапали, те се събарят с ръка или чрез пръскане с дефолианти – 0,1-0,2 % калциев хлорид, 0,4 % манганов хлорид и други. Извършва се сортиране на подложките по БДС, като слабите, недоразвилите се и прераснали се отделят.В питомник първа година се засаждат подложките. Почвата трябва да бъде предварително добре подготвена. Разстоянията на засаждане зависят от овощния вид, обикновено 80 х 20 см, а за орех – 100 х 30 см. Семенните подложки се засаждат 1-2 см по-дълбоко от кореновата шийка, а вегетативните – на 20 см дълбочина, независимо от дължината на обраслата с корени част. След засаждане подложките се поливат и загърлят на височина 10 см, за да се запази влагата и по-сполучливо да се получи окулирането.Останалите, незасадени в питомника подложки, се съхраняват до пролетта на запазено от ветровете място, отдалечено от стопански сгради. Корените се заравят с рохкава и влажна пръст и се заливат обилно с вода.Засаждат се нови маточници. Предпочита се лека, влагоемна, дълбоко обработена почва, наторена с 4-6 т оборски тор, 100-150 кг суперфосфат и 50-60 кг калиев сулфат на декар. Растенията се засаждат на разстояние 1,8 – 2 м между редовете и 35-60 см вътре в редовете и дълбочина 25-30 см. След засаждането надземната част се изрязва на около 20 см над земната повърхност.

Семена череши за засяванеПосяват се семената в семенилищата. Почвата се наторява предварително с 4-5 т оборски тор на декар и се привежда до градинско състояние - изорава се на 30-35 см и се подравнява. Семената на ябълка и круша не се стратифицират предварително, а на дребните костилкови се стратифицират във влажен пясък в продължение на два месеца, за да се индуцират процесите на следберитбено доузряване.Изваждат се, сортират се и се съхраняват овощните дръвчета. Изваждането се извършва с тракторен плуг, хидравлична навесна уредба или специална скоба. Сортирането се извършва според изискванията на БДС, като се завързват на снопчета – по 25 броя, поставя се етикет с наименованието на сорта и вида на подложката. Дръвчетата се съхраняват на равно, отцедливо място, защитено от ветровете, далеч от стопанските постройки и сеновали и се поливат, за да може почвата добре да прилепне към корените.Събират се резници за калеми за пролетно присаждане. Обикновено резниците се вземат от южната част на короната на дърветата. Те се навързват на снопчета по 25 и се съхраняват във влажен пясък на сенчесто място в хладни избени помещения или в хладилни камери.Полагат се грижи за стратифицираните семена. В края на месеца започва подготовката за присаждане на маса.В овощните насажденияВ младите овощни насаждения се отчита броят на пропадналите дръвчета и се изготвя план за попълване на празните места по видове и сортове. Ремонтират се телените конструкции и се изграждат нови и продължава извозването и разхвърлянето на оборски тор. При засушаване се провежда влагозапасяваща поливка с 60-80 м^3 вода на декар.

Зимна резитба на ябълкови насажденияЗапочва зимната резитба за производство при семковите овощни видове.Засаждат се овощните дръвчета в новите насаждения. При създаване на гъсти насаждения, вместо в посадъчни ямки, се препоръчва засаждане в бразди.В ягодовите насаждения

Продължава изваждането, подготовката и съхраняването на ягодовия разсад в хладилници за пролетно-лятно засаждане.При засушаване насажденията, създадени през септември или октомври, се поливат, а при наличие на плевели теренът се почиства. В края на месеца се извършва влагозапасяваща поливка на старите насаждения.Засаждат се растенията в отопляемите оранжерии за производство на ранни ягоди.В малиновите насажденияПосадъчният материал се изважда, сортира и се съхранява. От производственото насаждение издънките се вадят ръчно с права лопата. От маточните насаждения на втора година всички годни за посадъчен материал издънки – без тези за апробация се изваждат ръчно. На третата година от маточните насаждения издънките се вадят с плуг или скоба. Издънките, предназначени за засаждане през пролетта, се съхраняват в бразди, засипани с почвен пласт 15-20 см над кореновата шийка. Почвата се притъпква и се залива обилно с вода.Създават се нови малинови насаждения.В касисовите насажденияСъбират се зрели резници. Използват се едногодишни издънки от млади производствени или маточни насаждения. Издънките се нарязват на резници. Всеки резник трябва да има дължина от 20 до 25 см и дебелина над 5-6 мм. В основата резникът се отрязва на 2-3 мм под пъпка, а в горната част – до 1 см над пъпката.

Вкореняват се резниците. В реда резниците се поставят на 15-20 см разстояние, наклонени, близо до ъгъл 45°, в почвата. Когато почвите са леки те се набучват, а на тежки почви се засаждат със садило. Най-горната пъпка се оставя под почвената повърхност. След засаждането почвата около резниците се притъпква.Изважда се, сортира се и съхранява посадъчният материал. Вкоренените растения се изваждат ръчно или механизирано в началото на месеца, но не при температури по-ниски от 0 ^{o}C. Определените за пролетно засаждане растения се съхраняват в бразди или канавки, дълбоки 45-50 см. Корените им се зариват, почвата се притъпква и се залива обилно с вода. Вземат се мерки за предпазване от мишки.Създават се нови касисови насаждения и се извършва резитба на храстите за плододаване.В насажденията с други културиСъбират се резници от смокиня за вкореняване. За вкореняване се използват едногодишни клончета с дебелина 1-1,8 см, с къси междувъзлия. Резниците се оформят с дължина 25-26 см. Долният отрез се прави непосредствено под възела, а горният – на 1 см над добре развита странична пъпка. Резниците се навързват на снопчета по 50, етикетират се, заравят се в пясък в хладни помещения или на открито, в плитки – до 25 см трапчета.Събират се резници от нар за вкореняване. Те трябва да са от едно- или двегодишни клонки. Дължината на резниците е 20-25 см, а дебелината при основата – от 0,5 до 1,2 см. След нарязване клонките се почистват от бодли и странични клончета, оформят се резници с дължина 20-25 см. Връзват се на снопчета и се етикетират. Съхраняват се на хладно място във влажен пясък или в канавки на открито. Вземат се мерки за предпазване от изсушаване.Събират се резници от облепиха за вкореняване. По същият начин като при нар.Събират се семена от дафиново дърво. Семената се почистват от околоплодника. Съхраняват се в леко навлажнен пясък в хладни мазета или на открито. В по-топли райони семената се засяват на открито веднага след почистването. Засяват се в семенилището на 4-5 см дълбочина, на разстояние 20 см – между редовете и 5 см – вътре в реда. Семената се

покриват с пясък или други мулчиращи материали.Събират се семена от кавказка хурма, почистват се, изсушават се на сенчесто място и се съхраняват в хладни помещения, смесени с навлажнен пясък или зеолит.Продължава събирането на семена от кукуч, които ще се използват за производство на подложки за фисташка.При наличие на топло помещение се засяват лимоновите семена и семената от трифолиата в сандъчета, щайги и др. Почвената смес е съставена от една част почва, две части пясък и една част угнил оборски тор. Редовно се навлажнява.Засаждат се нарът, смокинята, райската ябълка, дафиновото дърво и облепихата, като площите първо се маркират. Засаждат се на следните разстояния – смокиня – 5х5 м, нар – 4х4 м, райска ябълка – 5х5 м, дафиново дърво – 3х0,8 м, облепиха – 4х2,5 м.Вкоренените резници от нар, смокиня, облепиха и едногодишните облагородени дръвчета от райска ябълка се изваждат на открито.

Берат се плодовете от райска ябълка и завършва беритбата на нар и започва резитбата за плододаване на райска ябълка и на смокиня.Започва прибирането на изсъхналите дафинови листа от орязаните летораст.Провежда се зимна резитба на актинидията (киви). Премахват се сгъстяващите летораст, подменят се изтощените кордони, премахва се застарялата плодна дървесина. Приключват беритбата и съхраняването на плодовете от актинидия. Залагат се за доотглеждане вкоренените резници от актинидия.